

- TEILMANN, A. C., 1823: Forsøg til en Beskrivelse af Danmarks og Islands Fugle eller Haandbog i det danske Veideværk. — Ribe.
- THAMDRUP, H. M., 1937: Lille Vildmose, Yngleplads for Hjejle og Storspove. *F. & F.*, **43**: 129–135.
- 1939: Den nuværende Bestand af ynglende Hjejler i Danmark. *D.O.F.T.*, **33**: 134–139.
- 1943: Hedens Dyreliv. I *De Danske Heder* **1**: 152–192.
- WESTERSKOV, KAJ, 1942: Storspoven i Danmark. *Dansk Jagttidende* **59**, nr. 14: 217–220.
- 1942: Nyt ynglested for Storspoven, *Numenius arquata* (L.), i Danmark. *D.O.F.T.*, **36**: 222–223.
- WINGE, HERLUF, 1906: Fortegnelse over Danmarks Fugle. *D.O.F.T.*, **1**: 5–25.
- WITHERBY, H. F. et al., 1949: *The Handbook of British Birds*, **4**, London.
- VOOUS, K. H., 1960: *Atlas of European Birds*. 284 pp. London.

Manuskriptet modtaget 19. maj 1965.

Forfatterens adresse: cand. mag. Ernst Torp Pedersen, Højgaardsvvej 4, Jelling.

Sammenhold mellem magerne hos Gråanden (*Anas platyrhynchos*)

Af

POUL THOLSTRUP

(With a Summary in English: *Monogamy in the Mallard*

(*Anas platyrhynchos*.)

Få fugle er vel så grundigt studeret som netop Gråanden, og især dens adfærdsmønstre er blevet gennemarbejdet af talrige forskere (f. eks. GEYR VON SCHWEP-PENBURG 1924 og 1953, HEINROTH 1911, E. O. HÖHN 1947, P. A. JOHNSGÅRD 1960 og 1961, K. LORENZ 1951, U. WEIDEMANN 1956).

Som regel angives det, at hannerne trækker sig tilbage, såsnart hunnen er påbegyndt rugningen, og man har været mest tilbøjelig til at antage, at enhver forbindelse mellem et par dermed ophørte. GEYR VON SCHWEP-PENBURG (1953) nævner dog, at hannen undtagelsesvis kan være knyttet til hunnen også udover rugetiden, ligesom han anfører, at et par kan holde sammen hele efteråret og vinteren

i flok sammen med andre, og først når foråret nærmer sig isolerer de enkelte par sig.

CONDER (1949) angiver, at mange par allerede i januar er udparret uden dog at angive, om det er par, som har holdt sammen fra sidste sommer.

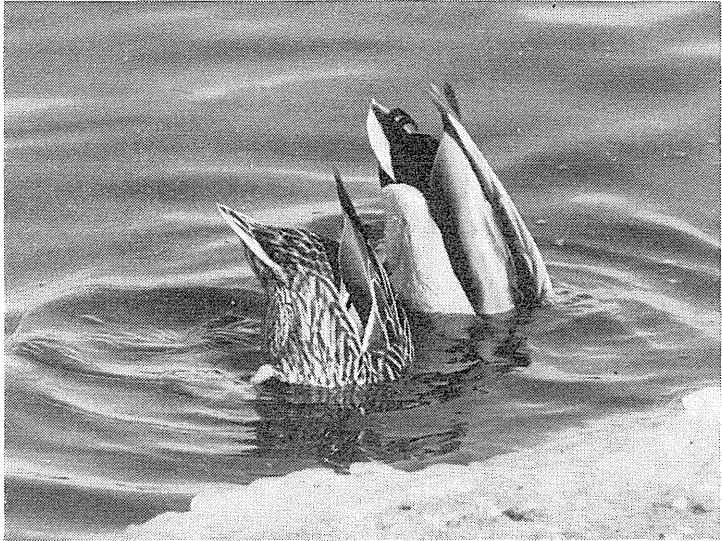
Parringer iagttages allerede om efteråret (bl. a. HÖHN 1947), men da hannen på netop dette tidspunkt ikke er kønsmoden, sker der ingen sædoverføring. Spørgsmålet er så, om denne skinparring kan opfattes som en styrkelse af forbindelsen mellem et gammelt par.

LEBRET (1961) udtaler sig mere positivt i spørgsmålet om, hvorvidt et par holder sammen flere år i træk. Han beretter så-

Gråandepar.

A pair of Mallards.

(Foto Arthur Christiansen).

ledes om en hun, der fra 31. juli får besøg af samme han hver dag. Den 4. september kan hunnen flyve, og parret følges nu ad og holder sammen hele vinteren og foråret. En anden and med ni ællinger havde til stadighed hannen i umiddelbar nærhed. Et enkelt letkendeligt par blev iagttaget sammen 1955–56, 1956–57, 1957–58, 1958–59 og 1959–60, altså i 5 år. Alderen på dette par kendtes ikke nøjere, men de var født 1955 eller tidligere. LEBRET skriver »But it appears to be within the bonds of reason, that part of those adult which do survive and moreover do return to the same locality in autumn and winter may rejoin their mates«.

Som en støtte for den teori, at et gråandepar, hvis mulighederne er tilstede, holder sammen gennem flere år, kan måske også de efterfølgende otte ringmærkninger og tilbagemeldinger tjene.

1. Den 16. januar 1961 blev en han (398794) og en hun (398800) mærket på Amager. 36 måneder senere, nemlig den 30. december 1963 blev de begge skudt ved Brand Sø, Lillebælt. Om dette par oplyses det, at de kom i en flok på 4, hvoraf de 3 blev skudt ned, de 2 af disse var ovennævnte par.

2. Den 23. maj 1956 blev et gråandepar mærket (481470 og 481471) på Amager. Den 24. januar 1959 altså 32 måneder senere blev de igen fanget

sammen, aflæst og sluppet fri, deres videre skæbne kendes ikke.

3. Den 8. januar 1963 blev et par mærket (380756 og 380785) i Nakskov. Den 3. marts 1965 altså 26 måneder senere blev de igen fanget sammen, aflæst og sluppet fri.

4. Den 17. januar 1963 blev en han (385182) og en hun (385511) ringmærket i Tølløse, og 19 måneder senere den 21. august 1964 blev de begge tilbagemeldt fra Øster Katrineholm, Sverige.

5. Den 12. januar 1964 blev et par (389421 og 389382) mærket i Nakskov. Den 1. marts 1965 altså 14 måneder senere genfanget i Nakskov, aflæst og sat fri.

6. I Nakskov blev en han (384452) og en hun (384495) mærket den 7. januar 1963. Begge blev skudt i Søllested på Lolland den 23. december 1963.

7. På Amager blev der den 15. marts 1964 mærket en han (385885) og en hun (385881). De er begge meldt skudt fra Blekinge, Sverige, den 21. november 1964.

8. En han (497161) og en hun (497425) blev mærket den 12. februar 1954 ved Tølløse. Begge blev skudt i Kalixelvens udmunding, Norrbotten, Sverige, den 24. september 1954.

Disse 3 sidste par (6, 7 og 8) synes i hvert fald at holde sammen efter yngleperioden. Selvom man ikke kan følge de andre nævnte par igennem de mange måneder fra mærkningen til tilbagemeldingen, er der vel grund til at antage, at de har holdt sammen til stadighed i de angivne perioder.

SUMMARY IN ENGLISH

Monogamy in the Mallard (*Anas platyrhynchos*).

Through a number of years the present author has made extensive ringings, i.a. of Mallards (*Anas platyrhynchos*) in Denmark. After perusal of the earlier literature on monogamy, eight cases are mentioned in which two mates ringed on the same date were later recovered together. In the following brief survey the eight examples are given, indicating first the month of ringing, and the month of recovery as well as the number of months between (in brackets); some recoveries were made in Sweden.

1) January–December (36); 2) May–January

(32), 3) January–March (26); 4) January–August (19) (Sweden); 5) January–March (14); 6) January–December (12); 7) March–November (8) (Sweden), 8) February–September (7) (Sweden). The three last examples show that the mates remain together after the breeding season and before the next breeding season begins. Although it is not possible to follow the other pairs mentioned throughout the many months elapsed from the date of ringing and till the recovery, it seems reasonable to presume that they have remained together continuously in the said period.

LITTERATUR

- CONDER, P. J., 1949: Individual distance. *Ibis* **91**: 649.
- VON SCHWEPPEBURG, GEYR, 1924: Zur Sexualethologie der Stockente. *J. f. Ornith.* **72**: 472.
- VON SCHWEPPEBURG, GEYR, 1953: Zum Reihender Enten. *J. f. Ornith.* **94**: 117.
- HEINROTH, O., 1911: Beitr. zu Biologie namentlich Ethologie und Psychologie der Anatiden. *Verh. V Int. Ornith. Kong.* (Berlin 1910): 589.
- HÖHN, E. O., 1947: Sexual behaviour and seasonal changes in the gonads and the adrenals of the mallard. *Proc. Zool. Soc. London.* **117**: 281.
- JOHNSGARD, P. A., 1960: A quantitative study of sexual behaviour of Mallards and Black Ducks. *Wilson Bull.* **72**: 133.
- JOHNSGARD, P. A., 1961: Evolut. trends in the behaviour and morphology of the Anatidae. *Wild Fowl Trust.* 13. *Ann. Rep.*: 130.
- LEBRET, T., 1961: The pairformation in the annual cycle of the mallard. *Ardea* **49**: 97.
- LORENZ, K. Z., 1951: Comparative studies on the behaviour of Anatinae. *Avic. Mag.* **57–59**: 157, 24, 80.
- WEIDMANN, U., 1956: Verhaltenstudien an der Stockente (*A. platyrhynchos*). *Zeitsch. f. Tierpsychol.* **13**: 208.

Forfatterens adresse: Poul Tholstrup, Frederiksborgvej 101, Roskilde.